

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Cap. III. In ejus caput conjuratur: gravia incommpda tolerat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

Ecclesiæ. Itaque hibernæ tempestatis, in regione perfrigida, acerbitate superior, suum ipsius cruorē profundisset hilaris, dum lacrymas elicere cæcis populis posset, quorum tanta caritate tenebatur, quorum pœnitentiam conversionemque tam ardentè sitiebat.

CAPUT III.

In eius caput conjuratur: gravia incommoda tolerat.

SECTIO I.

Virtus tua, ajebat Picus Mirandulanus, fratrem compellans, quatenus quidem virtus est, similem te Christo facit: sed quatenus laudata est, facit dissimilem, qui premium sua virtutis ab hominibus mortem Crucis accepit. Præclarè, tum si alium quemlibet, tum vel maxime, si Franciscum Salesium respexeris: illius enim virtus indignissimum in modum non semel habita est: & verò, quæ est hominum plerumq; perversitas, ubi primum aliquem, virtutem & honestatem constanter & perpetuò sequi animadvertunt, illico eum exagitare, inducunt animum. Tantum quidem abfuit, ut Tononenses novo Apostolo gratias, ut decebat, agerent, ut potius omni convitiarum & maledictorum genere eum oneraverint. Dum eos pro virili in viam salutis revocat, ipsi sagum, idololatram, falsum Prophetam vocitant: at is, & intrepidus, & ad probra obsurdescens, nihilo secius inclamat: (a) *Fili hominum,*

E 3

usque-

(a) *Psal. 4.*

usquequò gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium? Certè tam assiduus in habendis vel Cõcionibus, vel Catecheticis institutionibus erat, ut dies eum sæpe deficeret: nec contumeliis appetitus intepuit, desitve necessaria ad salutem capitã explicare: egregiè memor Magistrum suum, cum eodem olim modo à Pharisæis haberetur, nihil propterea de docendi assiduitate remisisse. Itaque Apostolicorum viroꝝ in morem verba facit, in una anima salutẽ intentus: vestitus, lectum, cibum res denique ad vitam tuendam necessaria omnes indignæ illi videtur, in quibus cogitatione in, modo minùs sollicitudinem occupet: alia omnia zelus arduus, Francisci menti objicit, sic, ut cum nonnisi quam longiùs à loco ubi constitutum domicilium habebat, nocte imminente abesset, quò deinde dixeret non haberet. Fuit quidem, cum ferè profectus inde, ubi diem in sanctis illis occupationibus posuerat, exclusus tempore in parietinis quibusdam constitit, sub divo, noctemque ibi totam exegit: cumque, ut ex socio rescitum est, deprehendisset eo loco Ædem sacram extitisse, unde illa tantùm rudera superessent, in hæc omnia verba prorupit ingemiscens:

» O Templum! cuicumque tandem Cælitum dicitur
 » catum primùm es, in parietinis istis tuis venero
 » Deum verum, qui in secula seculorum vivit; venero
 » nerò JESUM Christum, Filium ejus, qui cum tunc
 » multa tamq; acerba meã causã sit perpeffus, et
 » emplò me suò incitat, ad nonnihil ejus causã perferendum. Surge hinc Aquilo, veni Auster, perfla horta
 istum

istum: & fluent aromata. [b] Consilia nostra fortuna, Domine Deus: mitte spiritum Sanctum tuum in corda populorum horum: sanè infelicium, in eisque tui amoris ignem accende. *Benignè fac in bonâ voluntate tuâ, ut adificentur muri Jerusalem: tunc acceptabis sacrificium, oblationes & holocausta.* (c) Deus, veni: runt Gentes in hereditatem tuam: polluerunt Templum sanctum tuum: (d) sed pro summâ tuâ bonitate præcordia nostra sic compara, ut dignum Spiritûs tui habitaculum fiant.

Cum eâ verò oratione tam inflammata, facta quoque conjungebat: etenim id studebat potissimum, ut vitam suam ad normam vitæ Apostolorum exigeret, rebus omnibus abdicandis: neque unquam tanta lætitia perfruebatur, quàm cum ad extremam quandam rerum necessariorum penuriam deventum erat. Ac defixus aliquando altius in contemplatione extremæ Jesu Christi paupertatis, vel in præsepi, vel in cruce, in qua querebatur non habere se ubi caput reclinaret, jucundissime noctes exigebat totas, sub prominente supernè tabulato tabernæ alicujus, nullo fulcro, nullo fomento quoquam, imbribus interim copiosis impetu ruentibus, at tam sedato, tamque tranquillo animo intereâ, ut, si fas dicere non *fulgura* quidem in *pluviam* faceret, quod de Domini Dei vi summa prædicat Psalmographus, (e) sed grandinem imbrêmque in jucundum rorem converteret, exaggerato illo pectore *delicias sub sentibus*, (f) ac sub re-

E 4 bus

(b) Cant. 4. [c] Psal. 50. (d) Psal. 78. (e) Psal. 134.
[f] Job. 30.

72 VITAE B. FRANCISCI SALESII
bus durissimis quibusque esse reputante, quoties
eae caelestis Domini causa perferendae occurrebant.
Nimirum praeclearius secum agi existimabat, dum
in istis ærumnis exigenda nox erat, quam si in regia
quapiam versaretur: animoque exultabat, quod
oblata occasio erat Domino Deo dicendi: *Tues
mihi in domum refugii, (g) umbraculumque à turbine
& pluvia.* [h]

Evēnit item aliàs, ut cū sub noctem ad pa-
gum quendam devenisset, neminemque proisus
paganorum, ad diversandum tectum ut praebere,
precibus ullis potuisset adducere, ab omnibus re-
pulsus, abdiderit se cum socio in clibanum calente
adhuc utcunque: qui nisi occurrisset, fortè utrum-
que necasset ante lucē vis atrox frigoris. Ceterum,
contrà quàm fert Lex Aquilia, (i) ut teneatur qui
obdormivit in custodia fornacis, unde regressa
flamma damnum intulit; flamma quidem erupit
ex clibano, in quo Beatus ille obdormivit, sed
flamma caritatis, quam injectam volebat in corda
eorum, quos noxii contra fidem errores corrupe-
rant, quorum causâ toties in discrimen capitis ve-
nit. Daniele alterum dices, è fornace prode-
untem, simul ad ruborem injiciendum hostibus
Dei, simul ad ærumnas illas omnes in radios ex-
quisitissimæ gloriæ convertendas.

SEC

[g] Psal. 30. [h] Isai. 25. (i) Lib. 27. §. 8. ad Legem
Aquil.

(. . .)

SECTIO II.

Sed nihil erant tot labores, totque res tam aspe-
 ræ, ad solamen illud interius, quo brevi Domi-
 nus Deus mentem famuli sui recreavit, com-
 plurium conversione ad fidem orthodoxam, hæ-
 resi valere iussâ in perpetuum: quanquam illis
 ipsis tam lætis initiis interseruit se ringens fata-
 nas, serenitatẽque illam novis procellis obdu-
 xit. Rumpebantur invidia odioque, Calvinistici
 prædones: & cùm excidere se magis ac magis in
 dies viderent existimatione tam noxiis artibus
 parata apud miserimos populos, nec aliter posse
 se consistere putarent, quàm si Franciscum Sale-
 sium quoquo modo submoverent; nihil non ege-
 runt, ut persuaderent suis, tollendum esse de me-
 dio hominem publicæ quietis perturbatorem,
 atque idcirco dignum qui flammis traderetur; ob-
 sequium præstaturum Deo illum, quisquis esset,
 qui manu sua eum confoderet, nec mediocriter
 profuturum publicis patriæ utilitatibus. Id verò
 ut certius procederet, sicarios quosdam pretio ad-
 duxerunt ad cædem eam perpetrandam; in capta
 subdolè occasione, in eum aliquando incide-
 runt orantem in mapali quopiam: & actum uti-
 que illius vitâ fuisset, nisi tunc quidem famulum
 suum Dominus, qui justos protegit in abscondito
 faciei suæ, eorum oculis subduxisset: ita nefarius
 eorum furor elusus est: sic tamen, ut cùm eorum
 furens rabies ultrâ progredi nequisset, sortilegii
 magiaque beatum Virum accusaverint: uniusque
 ex iis impudentia eò usque progressa est, ut se illum

74 VITÆ B. FRANCISCI SALESII
in nocturno Conventu dæmonum cum sagis ver-
fantium vidisse affirmaverit. Nec inficias ierim,
quin Magiam coluerit Franciscus, illam scilicet,
quæ sui Professores ad Dominum Deum vene-
randum incitat: quo sensu ait S. Thomas ex S. Au-
gustino, Reges illos, qui ad Bethleëmiticum Chri-
sti præsepe ab Oriente venerunt fuisse Magos.

Id verò postquam renunciatum beato Viri o est,
» signum Crucis à fronte ad pectus ducens, Sorti-
» legium se nullum, aut amuletum nosse, respon-
» dit subridens, nisi quod Jesus Christus sua
» ipsius Cruci affixum esse voluit: armis se iisui
» consuëlle ad sedandas tempestates, & ad sub-
» jugandos nequam spiritus; illo eodem rectum,
» in medio umbræ mortis non timere mala, ne-
» que per medias noctis tenebras pericula con-
» tremiscere. (a) At nihilo secius Satanæ emissarii ab-
» nefatio proposito destiterunt; contra, majori assi-
» duitate ac vigilantia explorare quò itaret, quàm se
» reciperet domum: ita haud diù post, noctu iter cum
» comitibus aliquot facientem adoriuntur stridentibus
» ensibus, & qui mos est hominum perditorum,
» blasphemis execrationibus omnia circumsonant.
» Hic consistit in vestigio Franciscus immotus: plura
» que firmitudinis animi præ se ferens, quàm illi fu-
» roris, planum fecit haudquaquam timere se eos qui
» occidunt corpus: (b) cumque ad repugnandum pro-
» rili, se se generosi comites accingerent, exemplum
» Domini secutus, Si quid, inquit, gratificari mihi
» vultis, dimicationi parcite: nihil metuunt qui con-
» fidunt Deo: ego verò in Dei cali protectione commove-

[a] c. 1. v. 19. (b) Matt. 10.

speroque fore ut scuto circumdet me veritas ejus. (c) Hæc
 cum tranquillo sedatoque animo diceret, mirati
 ficarii ejus vel mansuetudinem, vel majestatem oris
 ac vultus, eò usq; mutati mitigatiq; sunt, ut in ge-
 nua pro voluti, poposcerint à Francisco veniam: non
 modò nihil ultra se in eum molituros, sed etiam in
 obsequio futuros, si qua in re sua egeret. Ita
 canere vir sanctus potuit Davidicum illud: (d)
Protexisti me, Deus, à conventu malignantium. Hoc
 defunctum periculo monent amici, à Calvinisti-
 sticis Ministris spargi de eo sermones sanè incom-
 modos: eam impudentiam retundendam videri,
 si non alio nomine, saltèm idcirco, ut esset salva
 dignitas. At is festivè, Vos verò, inquit, si eorum
 loco essetis, quem admodum vos adhiberetis?
 planè molestum est, cibum tibi ex ore extrahi,
 præsertim si esurias. An non est cur occupatio-
 nibus istis meis obtrectent, quæ eos ad manti-
 cam redacturæ fortè sint? Preces potiùs funda-
 mus ad Deum eorum causâ, in idque incum-
 bamus, ut occasionem ipsis præbeamus ad ea
 quæ garrunt, plura addendi. Ita ferè evenit in-
 ter aulicos: quibus maximè obtrectatur, ii cum
 in gratia sint apud Principem, dignitatem ac
 fortunas maximè amplificant. Unum illud re-
 spondemus cum Tiberio Cæsare: *Satis est nobis,*
si hoc tantum dicant. Nunc demum animis nobis
 opus est, & firmo pectore: aderit è cælo Domi-
 nus: illo consilia nostra fortunante, mira facie-
 mus.

Verùm, cum tam lentè calumniam concoque-
 ret

(c) Psal. 90. (d) Psal. 63.

ret servus Dei, extitit confanguineorum aliquis,
 qui tot maledicta ab hæreticis in immerentem
 proficisci, impatientius ferens, ferro inhibere tan-
 tam procacitatem pararet. Nimirum ea est nobi-
 lium indoles: nisi Martius ille animus Jesu Chri-
 sti clavis retineatur, si injuriâ lacefferis, non nisi
 ægrè sese contineat. At Crucis amator eximius,
 “ Abstinito, inquit, mi consobrine, abstinito;
 “ noli putare idcirco in pictis tabulis S. Paulo
 “ gladium attribui, ut S. Petro, proximè stanti fe-
 “ rat suppetias: non idcirco hic versamur, ut ad
 “ trutinam sermones obloquentium adversario-
 “ rum exigamus: si quid demum faciunt, nisi, sum-
 “ mùm, stringunt levissimè cutem? Ut turbine
 “ ad pedes nostros venti excitent, quid tanti est, si
 “ caput superius procellis fuerit? & ex mente qui-
 “ dem S. Cypriani, qui semel solidâ quadam sta-
 “ bilitate lapidi angulari affixi sunt, ventorum le-
 “ vitatem rident, nec procellarum impetus quan-
 “ tumlibet vehementes reformidant: & verò
 “ fluctus illi decumani, ligna quidem & paleæ
 “ volvunt secum; rupes immotas abluunt. Glo-
 “ riosum nobis est, ab hostibus Ecclesiæ exagita-
 “ ri: neque illustrius comprobari virtus probò-
 “ rum potest, quàm si in eam convitia jactent im-
 “ probi. Linguâ Calvinisticorum Ministrorum
 “ proscindi, laudari ab honestis hominibus est
 “ neque artificiosior injuria in virum probum ja-
 “ ci ab inimico possit, quàm si is hæreticum adhi-
 “ beat ad apologiam texendam viri illius boni
 “ nec minùs probrosus, laudari ab infami, quàm
 “ publicâ flagrare infamiâ. Sapienter utique Ro-
 manus

manus ille quondam famosum in se libellum
 scriptum esse ab amicis monitus, Commove-
 rer profectò, inquit, si libelli illius auctores
 Cato & duo Scipiones essent; cùm verò ma-
 ledictum id ab hominibus nihili profectum sit;
 pergant porrò, per me licet, horas re tam sibi
 jucundâ ducere. Ceterùm, quid facturum fuis-
 se putes Ethnicum illum hominem, si Christia-
 nus fuisset?

Ergo immotus Francisci zelus egregiè sibi con-
 stitit: & quasi cuncta hæc ad alium non ad se per-
 tinerent, ita vadit Intrepidus, volitatque per media
 discrimina: dices ab ipso studiosè momenta vi-
 tæ singula ad gloriosam mortem reservari. Cùm
 accepisset aliquando nobiles duos ex rixa ad sin-
 gulare certamen descendere, nihilque propius esse,
 quàm ut inter se miserè digladiarentur; advolat
 continuò Franciscus ad locum certaminis: ac tam
 opportunè advenit, ut medium se interserens, fu-
 rentem rabiem inhibuerit: nec modò veruit ultra
 pergere, sed efficacissimâ oratione exitiosam dis-
 cordiam composuit tam feliciter, ut cùm alter ab
 altero veniam petiisset, ambos cum Deo per salu-
 tatem peccatorum confessionem in gratiam re-
 stituerit.

At Baro Hermancius, vitæ ac salutis tanti Viri
 consulturus, ex suis militibus aliquot offert ad præ-
 sidium, qui alii ex aliis adessent perpetuò, quocun-
 que Franciscus pergeret: sic enim tutum fore à pe-
 riculis, quæ quotidie intentantur. Sed non tulit
 generosum pectus cautionem eam brachii carnis:
 & Absit, inquit, ut præsidium illud admittam,
 præter

„ præter illud Sancti Pauli. Ille cum Colle
 „ gis Apostolis, uno gladio verbi Dei de totius
 „ orbis terrarum rationibus triumphavit : atque
 „ ut Lutherus Calvinusque nefariam hæresim fer-
 „ ro propagaverunt, sic extinguenda est vox
 „ Domini *confringentis cedros, & concutientis desertum*
 „ *Cades.* (e) Ceterum, vitæ meæ terminos nolui
 „ protendi ultra illud momentum, quod extrin-
 „ mum mihi à Domino Deo constitutum est.

Ubi id minùs processit, pater ipse talis tantique
 filii peramans, consilio cum amicis communicato
 aliã viã eum aggreditur, ac validiore, ut putabat
 Scribit ad eum litteras amoris significatione ple-
 nissimas, non posse se ferre diutiùs, eum in perpe-
 tuis discriminibus versari : satisfactum jam ab ipso
 abundè esse ei procurationi quam suscepisset : im-
 pientissimi cujusque sensum esse, perseverantiam
 illam, in obstinationem degeneraturam, nã cedere
 ret : nihil aliud esse, nisi tentare Deum, in obdura-
 torum pectorum conversionem incumbere cui
 suo ipsius periculo : homines istiusmodi ad officium
 non rationum pondere, sed tormentorum
 esse reducendos. Hæc aliãque offerebat pater
 ad reditum persuadendum filio : sed nimirum
 ma naturæ, humanaeque rationis imbecilliorum
 sunt, quàm ut agentis intùs Dei impulsione
 queant obistere.

Franciscus, cui constitutum pridem erat causa
 Domini Dei sui tueri, quicquid eveniret, nec
 plenus erat illius spiritu, carni aut sanguini acquiescere ; responder, magnã ille quidem erga p-

(e) *Psal.* 28.

trem observantiæ significatione, Haud sibi ali-
unde petendum, quod rationibus ab eo allatis
opponeret, quàm ex ipsius Domini verbis atque
oraculis his: *Qui perseveraverit usque in finem, hic sal-
vus erit. (f) Non coronabitur, nisi qui legitime certave-
rit. (g) Momentaneum & leve tribulationis nostræ supra
modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in
nobis. (h)*

Hæc ad patrem, ut dejectum ipsius animum
confirmaret, ad amicorum autem quosdam ista
addidit; Est quidem ingens & hujus populi, &
eorum qui ipsi præsumunt obstinatio: ii eò usque
progressi proteviã, ut suos veterint Catholi-
cis concionibus operam dare: & aliunde, tam
sunt mundi amatores, ut illis eripienda sit &
hæresis, & seculi dilectio. Verùm, nuper unus
ex eorum præconibus distirabat, afferri à nobis
locos è Scriptura sanè efficaces ad conclu-
dendum sacrum Jesu Christi corpus inesse in Eu-
charistia. Hinc spes affulget fore, ut *fortis ille
armatus qui custodit atrium suum, pellatur à fori-
ore superveniente (i).*

Sibi verò illud propriè dictum interpretabatur à
Christo Domino, (k) *Cùm audieritis pralia & seditio-
nes, nolite terreri; & : Ante hæc omnia, injicient vobis ma-
nus suas. Tum addebat; Ex rebus istis arduis &
difficilibus existit fiducia mea: hæc ad cælum per-
venitur, quandoquidem oportuit Christum pati, ut
ita intraret in gloriam suam. (l) Ac video quidem in-
feliciam illorum minas, artem, malitiam eò spe-*

(f) *Math. 10.* (g) *2. Tim. cap. 2.* (h) *2. Corinth. 4.*
(i) *Luc. 11.* (k) *Luc. 21.* (l) *Luc. 4.*

80 VITÆ B. FRANCISCI SALESI
ctare, ut nos his locis pellant: verum longissimè
absunt ab eo quod sequuntur: dum in eorū insti-
tutione versari minùs licebit, pteces ad Deum eo-
rū causâ fundemus, hortabimur, arguemus quante
maximâ poterimus assiduitate, patientiâ, zelo: ut
que intelligat inimicus, quò magis adimere nobis
animos parat, hòc nos esse firmiores; quàm poteri-
mus celerrimè, perficiemus ut sacrosanctum Mil-
sæ sacrificium istis locis peragatur, remque uoan-
omnium maximè salutarem constabiliemus. O-
mnino ita est, ut halcyon illa nidificare dicitur in
mediis pelagi fluctibus, sic vir Christianâ fortitu-
dine præditus immotâ animi tranquillitate ærum-
nis & tribulationibus quatitur: ac præclarè à Se-
neca dictum, (m) *Ut grando tectis incussa. sine ullo ha-
bitatoris incommodo crepitat ac solvitur, sic quæcunq[ue]
tandem molesta acerbâque accidant sapienti, ni-
hil tamen labefactari ejus constantiam.*

(m) Epist. 45.

C A P U T I V.

*In pervigilio Corporis Christi, noctu in-
signi favore dignatur illum Deus:
quid inde sit consecutum.*

U T qui missionem sanguinis copiosam impu-
ferunt, eorum corporis habitudo plenior
deprehenditur; sic qui ardua æquo animo tol-
rant, declatant utique, copiosâ & ubere gratiâ
tere mētem suam. Id adeò in Francisco cernere
cuit: idcirco enim tam lenè, tamque pacatè in-
guis inodis exagitari se se patiebatur, quòd D-